

Sluttrapport for prosjektet OPTIMIST, Nav Trysil

Prosjektet OPTIMIST

- en metode for tette oppfølging av brukere som står langt unna arbeidslivet. Målgruppen for prosjektet er vanskeligstilte ungdommer, innvandrere og andre med særskilte behov i Trysil kommune.

Prosjektperiode

1.januar 2020 – 31.desember 2022

Hva skulle prosjektet oppnå?

Tiltaket skulle bidra til at vanskeligstilte ungdommer, innvandrere og andre med særskilte behov i Trysil kommune kunne forbedre sine levekår og livskvalitet gjennom hjelp til hverdagsmestring i første omgang for å kunne nyttiggjøre seg tiltak som kan føre mot deltagelse i arbeidslivet. Det skulle jobbes mer tverrfaglig, mer oppsøkende og med tettere oppfølging. Vi ønsket å treffe brukere der de er og stille krav som tar utgangspunkt i det som er viktig for den enkelte. Dette for at de skulle få mestringsopplevelser som de kunne bygge videre på. Det startet med en helhetlig kartlegging av den generelle livssituasjonen og videre individuell oppfølging, og eventuelt hjelp til å knytte kontakter med andre nødvendige tjenester.

Hva har prosjektet utviklet?

Det viktigste vi har utviklet er å ha en erfaringsbasert og tydeligere formening om hva aktivitetskoordinatoren skal prioritere i stillingen sin (se avsnitt *Hva har dere oppnådd med tiltaket?*) Det utvikles mer systematisk oppfølging på et nivå som ligger under tiltaksgjennomføring og som kan hjelpe brukere å komme i posisjon for å delta i NAV-tiltak.

Har tiltaket skapt interesse hos andre aktører?

Det har vært erfaringsutveksling med andre prosjektdeltagere bl.a. NAV Våler og NAV Valdres (planlagt).

Har prosjektet arbeidet sammen med andre aktører?

Blant annet psykisk helse, jobbsentralen, Tepas AFT tiltak, IPS, Kriminalomsorgen KIF.

Er tiltaket prøvd ut andre steder?

Nei, kun på NAV Trysil.

Hva har dere oppnådd med prosjektet?

Målbeskrivelsen er todelt, på den ene siden ser vi hva brukerne har oppnådd som har deltatt i prosjektet og på den andre siden hvilke erfaringer vi skal ta med oss videre i arbeidet på kontoret fremover.

Status brukere

I utgangspunktet var ingen av brukere i aktivitet eller tiltak ved oppstart i prosjektet. Noen har vært med i tiltak tidligere. Alle søkte økonomisk sosialhjelp. Når vi avslutter prosjektet er fem av 15 brukere i jobb eller lære, fem er i tiltak/aktivitet (AFT, IPS, aktivitet på jobbsentralen), to har flyttet, en er avklart til uføretrygd og to er ikke i regelmessig aktivitet. Jobb/lære 5 Tiltak/aktivitet 5 Flyttet 2 Uføretrygd 1 Ingen aktivitet 2

Vi ser at de fleste av brukerne som deltok i prosjektet har kommet seg videre i prosessen mot arbeid. For noen tar det lang tid og de har deltatt i prosjektet over hele perioden andre trengte kortere tid med oppfølging underveis. Det er viktig å presisere at andre aktører som psykisk helse, leger, psykologer, tiltaksarrangører o.a. har hatt en viktig rolle i oppfølging av brukere mens prosjektet pågikk. Men arbeidet i prosjektet har ofte gjort det mulig for brukere å komme i posisjon til å delta og møte hos de forskjellige aktørene.

Erfaringer

NAV Trysil har en aktivitetskoordinatorstilling i 50% (60% fra 1. februar) knyttet til sosiale tjenester. Aktivitetskoordinator har ingen egen portefølje, men jobber sammen med veiledere i oppfølging av brukere. Erfaringene vi har gjort oss i prosjektet «Optimist» vil i stor grad definere og hjelpe å prioritere oppgavene og måten å jobbe på for aktivitetskoordinatoren og delvis veiledere fremover.

Hvordan har dere undersøkt måloppnåelse for prosjektet?

Som beskrevet ovenfor har vi sett på antall brukere som har kommet i jobb eller deltar regelmessig i aktivitet/tiltak (se forrige punkt). For å ha noen målbare tall i prosjektet har vi brukt «Funksjonsmåling (COOP/WONCA)» som måler den generelle helsetilstand. Det er seks spørsmål som måler fysisk, sosial og sosial tilstand. Vi har tilføyet et eget punkt som måler smerter og ubehag. Skala under hvert svar går fra 1 til 5, hvor 5 er dårligst.

Målet har vært å gjennomføre målingen to ganger i løpet av prosjektet for å ha før og etter tall. Vi har ikke etter-tall fra alle, noen har flyttet og noen har vært i oppstart og har bare en måling. Det foreligger før og etter tall fra ni brukere.

Gjennomsnittscore for alle brukere er på 2,8 ved 1. måling og 2,6 ved andre måling. Ytterpunktene på svarene ligger på 3,7 dårligst og 1,6 best. Seks viser en forbedring i generell helsetilstand, 2 har ingen forandring og en viser dårligere tall enn ved oppstart.

Tidsspennet mellom målingene var ikke bra nok gjennomtenkt ved oppstart av prosjektet og varierer derfor en god del. Men tendensen i målingen viser likevel en generell fremgang i fysisk, psykisk og sosial helsetilstand, og kun en bruker hvor tilstanden har forverret seg.

Se videre grafikk i to vedlegg: *COOP wonca resultat 2* og *Status jobb tiltak, desember 2022*.

Hvordan skal prosjektet videreføres i ordinær drift?

Nav Trysil har en aktivitetskoordinator i 50% stilling knyttet til de sosiale tjenester. Aktivitetskoordinator har ingen egen portefølje, men jobber sammen med veiledere i oppfølging av brukere. Prosjektet «Optimist» bidrar i stor grad til å definere oppgavene aktivitetskoordinator og delvis veiledere bør prioritere fremover. Nedenfor er det listet opp tiltak/aktiviteter som vi har gjort oss erfaringer med i løpet av prosjektet.

Hvilke erfaringer er gjort av gjennomførte tiltak eller aktiviteter?

- Ta i bruk kartleggings-verktøy Mayers` livssituasjonsskjema, som er utviklet som kartleggingsredskap i klientsentrert ergoterapi for mennesker med langvarige psykiske helseproblemer. Vår vurdering er at det egner seg bra for de av våre brukere som har mer sammensatte behov – psykisk helse, livsmestring, økonomi, o.l. Skjemaet bidrar til å gjøre kartleggingen mer strukturert og sikrere en mer helhetlig tilnærming. Det anbefales anvendt hos brukere med sammensatte utfordringer og etter at førstegangssamtalen er gjennomført. Videreføres til aktivitetskoordinator og veiledere.
- Samarbeid på NAV-kontor rundt kartlegging med InFlow24. Noen av deltagere i Optimist gir uttrykk for å ha få interesser og lite arbeidserfaring og er usikker i hvilken yrkesretning de skal bevege seg. Her er det blitt brukt In Flow24. En ansatt på kontoret har vært på kurs og kan veilede andre ansatte i bruk av det. Erfaringen er at det gir et godt grunnlag for å diskutere brukerens interesser, evner og kompetanse og utforske der det ikke er konsens, samt komme inn på brukerens langsiktige mål og muligheter. Samtidig er realiteten noen ganger at brukerne må motiveres til å ta en jobb som de ikke nødvendigvis er veldig motivert for, men som gir de mulighet til å bli økonomisk selvstendige på kort sikt. Videreføres, til veiledere, og til aktivitetskoordinator i samarbeid med veileder med kompetanse på IN FLOW24.
- Følge brukere i en oppstartsfase, ved oppmøte hos behandler, jobbsentral, arbeidstrening, arbeid o.l. Vurdering: Vi opplever det som nyttig å hjelpe/pushe på å etablere kontakt og ev følge til behandler- eller aktivtetsarena. For flere av brukere i målgruppen er det en stor terskel for å ta kontakt og møte nye mennesker og steder de ikke har vært før, spesielt der det er sosial angst/ubehag med i bildet. Det er tidskrevende, men er ofte en én til få gangs begivenhet Videreføres, til (oftest) aktivitetskoordinator.

- Tilbud om hjemmebesøk der hvor brukere uteblir fra avtaler og i en kartleggings-sammenheng. Hos brukere som bare deltar sporadisk på møter, blir prosessen med å avklare om hva som skal skje videre trukket veldig i lengde. Vi har opplevd at det å tilby å komme på hjemmebesøk ofte kombinert med en kartleggingsamtale, gjør at de skjønner at vi tar aktivitetsplikten på alvor og at de føler seg mer forpliktet i den videre kontakten med NAV. Det er tidskrevende, men er ofte bare ett eller få besøk. Videreføres, til aktivitetskoordinator og eventuelt sammen med veiledere.
- Bruk av jobbsentralen og oppfølging av brukere der. Jobbsentralen er en svært viktig midlertidig arena for brukere fra NAV. Det stilles mindre krav enn på en ordinær arbeidsplass, samtidig produseres det fullverdige produkter som er lett salgbare. Snekkerverkstedet er godt utstyrt og brukere som jobber der lærer å håndtere maskiner og produsere treprodukter. På tekstilavdelingen lærer de bl.a. å betjene vevstol og kan være kreative med fargesammensetning. Brukere opplever mye mestring i disse aktivitetene. For aktivitetskoordinatoren er det en arena hvor det på en effektiv måte er mulig å treffe flere brukere samlet og ev ha en prat på tomannshånd. Jobbsentralen er åpent 2 dager i uken. Det er et ønske fra NAV sin side om utvidelse av åpningstid til flere dager. Videreføres til oppfølging av aktivitetskoordinator.
- Samtaler kombinert med gåtur individuelt eller i gruppe. Det var spesielt i Corona-tiden, når det ikke være mulig å ha samtaler og treffes innendørs, at vi begynte med å kombinere gåtur og samtaler og på den måten holde kontakt med noen av brukere. Det er ikke samme struktur over samtaler som ved sitte-overfor-hverandresamtaler. Temaene er noe mer løst og ofte er det motivasjonssamtaler, eller oppgaver som er gitt ved siste samtalen, som brukeren skal følge opp. Mosjonseffekten er en naturlig del av det. Turene er noe tidskrevende og i en periode samlet vi flere brukere til fellesturer med bl.a. båltenning. Det er viktig å være bevisst om en ønsker gruppedynamikken eller den individuelle samtalen ved turene. Vi skal se mer på samarbeid rundt gruppeturer med psykisk helse/rus i kommunen. Videreføres til aktivitetskoordinator, eventuelt i samarbeid med psykisk helse/rus.
- Hjelp/pådriver til å ordne praktiske ting som: kjøpe sykkel, kjøpe sko, treningsklær, treningskort o.l. For flere av brukere er det en terskel for å komme i gang med aktiviteter. Det kan være å sykle til aktivitet, å komme i gang med trening o.l. Ofte er det noe som må ordnes som hindrer brukeren i å komme i gang og de trenger enten hjelp eller en pådytt. Her ser vi at brukere kommer forttere i gang med aktiviteten hvis vi hjelper til med det praktiske, enn hvis vi er avventende og ev kun setter vilkår i utbetalingen. Det er ikke veldig tidskrevende, men gjør ofte at det blir fortløpende i saken Videreføres til aktivitetskoordinator/veiledere.
- Viktigheten av direkte telefon-nummer til oppfølging og påminnelse. Det at brukere har mulighet for å kontakte aktivitetskoordinator og ev. veiledere direkte på telefon bidrar til at det er raskere fortløpende i oppfølgingsprosessen. Det oppleves spontanere og mer direkte. Sms brukes hyppig for å minne brukere om avtaler, få tilbakemelding på hvordan de har løst oppgaver, ev purre på oppgaver som skal gjøres. Dialogen i aktivitetskalenderen benyttes i tillegg, men telefon oppleves som en spontanere måte å kommunisere på. Videre til aktivitetskoordinator, som hele tiden har hatt synlig nummer og ser viktigheten med å fortsette med det.
- Hjelp med jobbsøk. Det er ikke et nytt tilbud på NAV-kontoret, men målgruppen her trenger ekstra oppfølging ift til å motiveres til å søke, finne egnede jobber, skrive søknad, ev finne arbeidstreningsplass først. Videreføres til aktivitetskoordinator.
- Aktivitet i gruppe med fokus på økonomi, kost og refleksjon ift div tema. I løpet av prosjektet var vi i en periode to ansatte som jobbet opp mot prosjektet og det passet bra å prøve ut et gruppetilbud (4-6 personer). Flere av brukere hadde det felles, at de hadde utfordringer med overvekt og/eller styring av økonomi. Vi startet derfor en gruppe hvor vi laget lunsj sammen, hvor fokus var rettet på det vi spiste og hvor mye det kostet. I tillegg skulle vi ha forskjellige

refleksjons tema. For å finne felles tema til refleksjon valgte vi å bruke kartleggingsverktøyet «Hvor trykker skoen». Planen var å ha fokus på det som fungerte bra for alle for så å komme inn på temaer hvor de hadde mer utfordringer etter hvert. Gruppetilbudet foregikk en gang i uken og varte i tre måneder. Gruppen fungerte bra en periode. Det gikk mye tid og fokus på mat og tilberedning og lite tid til refleksjon. Et gruppetilbud hvor matlaging er en del av er tidskrevende og forutsetter at to veiledere er til stede. Vi er usikre hvor mye brukere klarte/ønsket å omsette av det de erfarte i gruppen til sine daglige liv. Ambisjonen om hva gruppen skulle inneholde var for høyt i dette tilfelle. Usikkert om det skal videreføres, fordi det er ressurskrevende og usikker om vi klarte å få til en livsstilsendring hos brukere.

- Veiledning - trening i gruppe. Tre brukere som bor i samme grend hadde behov for å komme i gang med trening. Terskelen for å komme i gang var veldig stor for den enkelte. Vi ble enige om å samles i en gruppe og at aktivitetskoordinator ble med i en oppstartsfase. Gruppen trente sammen i ca 3 måneder på et lokalt treningssenter, med mer eller mindre fravær av enkelte. Gruppen ble oppløst pga flytting av den ene og institusjonsopphold hos en annen. En kom delvis i gang med trening på egen hånd. Her savner vi en frisklivsentral, som det fantes i kommunen tidligere, hvor det er lav terskel og individuell veiledning for å komme i gang. Usikkert om det skal videreføres, fordi det er ressurskrevende. Det anbefales heller å prøve at brukere kommer i gang med veiledning på et treningssenter ved hjelp av fysioterapeut.
- Fokus på individuell plan IP. Vi ser at flere deltagere i Optimist kunne hatt behov for IP. Noen har ansvarsgruppe, men ikke IP. Vi ser at ansatte i NAV er tilbakeholdende med å ta initiativ til bruk av IP og avventer ofte at initiativet kommer fra de som jobber i helsen. Vi ansatte i NAV må fremover ha mer fokus på IP, og informere brukere om retten til IP og hva det innebærer for den enkelte. Videreføres til alle på kontoret.
- Samarbeid boligkontor. Trysil kommune har våren 2022 opprettet et boligkontor og det ble ansatt boligkonsulent og vaktmester. Disse har kontorplass ved NAV og deltar i møter med veiledere og aktivitetskoordinator. Tema i møtene er behov for bolig, prioriteringer og fordeling. Flere av brukere i målgruppen bor hos foreldre og/eller i grendene. De oppfordres ofte til å flytte til sentrum for lettere å kunne delta på jobb/aktivitet og bli mer selvstendige. De er ofte i målgruppen for å ha rett på kommunal bolig. Videreføres til ansatte på Nav-kontor.
- Samarbeid økonomi-rådgiver. De fleste brukere i Optimist har utfordringer med økonomi. Mye kan veiledere hjelpe de med, men i noen tilfeller får de samtaler med og hjelp fra økonomirådgivere. Aktivitetskoordinator er med og følger opp avtaler som er gjort og motiverer til gode rutiner. Videreføres.
- Samarbeid psykisk helse. Flere brukere i målgruppen har behov for tjenester fra psykisk helse/rus. Samarbeid med psykisk helse er sporadisk og etter behov fra den enkelte veileder. Det er ønske om et mer etablert samarbeid fra u.t. sin side. Det jobbes fortsatt med å finne en god arena for informasjonsutveksling med psykolog og ansatte i psykisk helse som jobber på jobbsentralen og aktivitetskoordinator/ev. veiledere fra NAV. Det forutsetter gode samtykkerutiner. Det jobbes med å finne en god arena, for videreføring.
- Samarbeid kriminal-omsorgen KIF. Noen av deltagere i Optimist gjennomførte i perioder aktivitet knyttet til samfunnsstraff. Samfunnsstraffen ble da kombinert med aktivitetsplikt, hvor samme aktivitet ble brukt og oppmøtetimene fordelt på samfunnsstraff og aktivitetsplikt. Det viste seg å være en «oppstrammer» for brukere som hadde utfordringer med oppmøte. Brukere viste bedre oppmøte også etter at samfunnsstraffen var gjennomført. I flere tilfeller ble jobbsentralen brukt som arena. Videreføring ved behov.
- Kurs Tankevirus. I Trysil kommunen er det flere ansatte som har kompetanse om tankevirus og kan holde kurs. Vi hadde et ønske om å samle flere brukere til et kurs om tankevirus. Kursholdere har foreløpig ikke hatt kapasitet til dette, og vi har ikke hatt mulighet å prøve ut dette. Videreføres ved kapasitet hos kursholdere

Hva var de største utfordringene knyttet til prosjektet?

Prosjektlederen har følt seg litt alene noen ganger med å ha fokus på prosjektet. Selv om det var tilknyttet en referansegruppe så er det i det daglige det er godt å ha noen å sparre på. Det følte seg godt i perioden vi var to som delte på stillingen i prosjektet. Våre erfaringer baserer seg på få brukere. Manglende offentlig transport i kommunen er en stor utfordring med tanke på oppmøte for brukere i forskjellige timer, aktiviteter og tiltak. De har som oftest ikke førerkort eller bil. Mangel på rimelige utleieenheter sentralt i kommunen gjør det ikke lett for brukere å flytte til mer sentralere strøk og kunne ha kortere vei til aktuelle arena. Covid 19 har delvis gjort det vanskelig å ha kontinuitet på oppmøte i diverse aktiviteter for brukerne. Noen har brukt redsel for smitte for å holde seg unna.

Hvilke er de viktigste suksessfaktorene i prosjektet?

Det å ha en stilling som aktivitetskoordinator på plass gjør det mye enklere å kunne implementere erfaringene vi har gjort oss i prosjektet i NAV kontoret. Å ha Jobbsentralen, hvor det stilles mindre krav enn i en ordinær jobb, er en utrolig viktig arena for målgruppen i prosjektet og har hjulpet flere med å komme i gang med oppmøterutiner og oppleve mestring. Godt samarbeid med veileder på kontoret, med boligkontoret og med de som jobber på økonomi lokalt i NAV. Alle er samlet under ett tak.

Vedlegg:

- COOP wonca resultat 2
- Status jobb tiltak, desember 2022
- Evalueringsplan